

Handleiding kortdurende schematherapie

Michiel van Vreeswijk
Jenny Broersen

Handleiding kortdurende schematherapie

Voor groepstherapie en individuele therapie

Bohn
Stafleu
van Loghum

Houten 2017

ISBN 978-90-368-1546-8

ISBN 978-90-368-1547-5 (eBook)

DOI 10.1007/978-90-368-1547-5

© Bohn Stafleu van Loghum, onderdeel van Springer Media BV 2006, 2013, 2017

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën of opnamen, hetzij op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16b Auteurswet j^o het Besluit van 20 juni 1974, Stb. 351, zoals gewijzigd bij het Besluit van 23 augustus 1985, Stb. 471 en artikel 17 Auteurswet, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp). Voor het overnemen van (een) gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet) dient men zich tot de uitgever te wenden.

Samensteller(s) en uitgever zijn zich volledig bewust van hun taak een betrouwbare uitgave te verzorgen. Niettemin kunnen zij geen aansprakelijkheid aanvaarden voor drukfouten en andere onjuistheden die eventueel in deze uitgave voorkomen.

NUR 408

Basisontwerp omslag: Studio Bassa, Culemborg

Automatische opmaak: Scientific Publishing Services (P) Ltd., Chennai, India

Bohn Stafleu van Loghum

Het Spoor 2

Postbus 246

3990 GA Houten

www.bsl.nl

Woord vooraf

Iedereen leeft met een aantal opvattingen over zichzelf, anderen en de wereld om zich heen. Hardnekkige opvattingen, *schemas*, bepalen hoe mensen functioneren in het dagelijks leven, hoe zij omgaan met anderen en met zichzelf. De mate waarin schema's mensen hinderen in hun dagelijks leven en soms hun functioneren lijken te bepalen, wisselt per persoon. In het kader van de zorgprogrammaontwikkeling voor persoonlijkheidsstoornissen is in 2006 een protocol ontworpen voor de behandeling van patiënten die als gevolg van hun schema's vastlopen in het leven, of bij wie dat dreigt te gebeuren. Dit protocol werd door ons beiden met veel enthousiasme toegepast; het werd ook veel gehanteerd voor individuele schematherapie, waarbij het accent ligt op de cognitief gedragstherapeutische technieken. Met de uitgave van de handleiding en het werkboek van *Schemagerichte therapie in groepen – Cognitieve groepspsychotherapie bij persoonlijkheidsproblematiek* werd het protocol in brede kring beschikbaar.

In 2013 werd de eerste herdruk gepubliceerd. Deze herdruk heeft toen een nieuwe titel gekregen: *Kortdurende schemagroepstherapie – Cognitief gedragstherapeutische technieken*. De feedback en suggesties van patiënten en collega's hebben ertoe geleid dat de handleiding en het werkboek een ander jasje hebben gekregen. Zowel in de handleiding als het werkboek werd meer nadruk gelegd op het werken met dit protocol in groepstherapie, met daarbij nog meer aandacht voor groepsdynamische processen. Veel behandelaren hebben aangegeven dat dit protocol in individuele therapie gemakkelijker toe te passen is en dat zij behoefte hadden aan aanvullende handvatten voor het toepassen van dit protocol in groepstherapie. Ook voor patiënten hadden we meer informatie opgenomen over en technieken beschreven voor schemagroepstherapie. In deze herdruk hadden wij alle schema's en modi aangepast aan de laatste ontwikkelingen binnen schematherapie. Tot slot werd het werken met het gecombineerde schema/modusmodel nog explicieter uitgewerkt.

Tot ons genoegen kunnen wij nu in 2017 een volgende herdruk presenteren. Deze herziene druk richt zich, naast het *Werkboek kortdurende schematherapie: CGT-technieken*, nu ook op het nieuwe *Werkboek kortdurende schematherapie: experiëntiële technieken*. Deze handleiding behandelt twee kortdurende protocollen die los van elkaar of – voor een langere therapie – achtereenvolgend kunnen worden aangeboden. De protocollen zijn geschikt voor individuele schematherapie en voor schemagroepstherapie.

Wij hopen dat het nieuwe *Werkboek kortdurende schematherapie: experiëntiële technieken* goed wordt ontvangen. Hetzelfde hopen wij voor de herdruk van deze handleiding en het *Werkboek kortdurende schematherapie: CGT-technieken*. De bijlagen bij deze handleiding en alle huiswerkformulieren behorend bij de beide werkboeken zijn te downloaden via [extras.springer.com](https://www.springer.com). Toets daar het ISBN-nr. van het betreffende boek in.

Michiel van Vreeswijk

Delft

Jenny Broersen

Amsterdam

Dankwoord

Voor de totstandkoming van de herdruk in 2017 hebben we gebruikgemaakt van feedback van patiënten, cursisten, supervisanten en collega's die de afgelopen jaren met het werkboek en de handleiding hebben gewerkt. Het zijn te veel namen om op te noemen, maar wij zijn hen allen zeer dankbaar voor hun waardevolle opmerkingen.

Michiel van Vreeswijk

Jenny Broersen

Over de auteurs

Michiel van Vreeswijk is klinisch psycholoog en directeur van G-kracht psychomedisch centrum. Hij is hoofddocent diagnostiek voor de opleiding tot Gezondheidszorgpsycholoog Volwassenen & Ouderen bij Rino Groep, regio Rotterdam en Leiden. Hij is erkend supervisor en leertherapeut cognitieve gedragstherapie (VGct) en erkend supervisor schematherapie bij het Nederlands register schematherapie en de International Society of Schema Therapy (ISST).

Jenny Broersen is als klinisch psycholoog en als locatiehouder werkzaam bij G-kracht psychomedisch centrum Amsterdam en werkzaam bij GGZ Delfland te Delft. Zij is hoofddocent behandeling voor de opleiding tot Gezondheidszorgpsycholoog Volwassenen & Ouderen bij Rino Groep, regio Rotterdam. Zij is erkend supervisor en leertherapeut cognitieve gedragstherapie (VGct) en erkend supervisor schematherapie bij het Nederlands register schematherapie en de International Society of Schema Therapy (ISST).

Inhoud

1	Inleiding	1
2	Theoretische beschouwing	5
2.1	Schematherapie voor persoonlijkheidsproblematiek	6
2.2	Overeenkomsten en verschillen tussen schematherapie en cognitieve gedragstherapie voor As II	8
3	Individuele schematherapie	11
3.1	Inleiding individuele schematherapie	12
3.2	Voordelen ten opzichte van schemagroepstherapie	12
3.3	Therapiefasen in individuele schematherapie	13
3.4	Multidisciplinair werken	13
3.5	Naastbetrokkenen	14
4	Kortdurende schematherapie in groepen	17
4.1	Inleiding	18
4.2	Groepsdynamica in schemagroepstherapie	19
4.2.1	Startfase: sessie 1–3	20
4.2.2	Werkfase: sessie 4–15	20
4.2.3	Afrondende fase: sessie 16–18	21
4.2.4	Follow-upfase	21
4.3	Cotherapie	21
4.4	Refamilying en limited reparenting in de groep	23
5	Onderzoeksbevindingen	25
6	Behandelrationale	29
7	(Contra-)indicaties	33
8	Behandelprotocol SCGT	37
8.1	Inleiding	38
8.2	Diagnostiek en effectmetingen	38
8.3	Draaiboek behandel sessies	39
8.3.1	Adviesgesprek (1 à 3 gesprekken)	39
8.3.2	Behandel sessies	42
9	Behandelprotocol SEPT	67
9.1	Korte inleiding	68
9.2	Draaiboek behandel sessies	68
9.2.1	Therapiefase 1 (sessie 1–3)	68
9.2.2	Therapiefase 2 (sessie 4–15)	69
9.2.3	Therapiefase 4 (sessie 16–18)	73
9.2.4	Follow-upfase (19–20)	75

10	Valkuilen en tips	77
10.1	Algemene valkuilen in kortdurende schematherapie	78
10.2	Specifieke valkuilen in individuele kortdurende schematherapie	79
10.3	Specifieke valkuilen in kortdurende schemagroepstherapie	80
11	Slotbeschouwing	83
	Bijlagen	85
	Bijlage 1 Patiëntenfolder kortdurende schematherapie: groepstherapie en individuele therapie	86
	Bijlage 2 Screeningslijst schemacopingstijlen	98
	Bijlage 3 Samenvatting testonderzoeksresultaten kortdurende schematherapie	100
	Bijlage 4 Schema ernstinschatting/modus ernstinschatting	102
	Bijlage 5 De Refamilyingschaal	103
	Literatuur	106